MODEL EMPÍRIC I TEÒRIC DE LA CORBA POLÍTICA DE REACCIÓ DAVANT LA IMMIGRACIÓ

(Una funció no lineal del suport al rebuig antiimmigratori)

XEMA GATNAU

1. Plantejament general

El fenomen es basa en una observació empírica recurrent:

> **El suport social i electoral al discurs antiimmigració no creix de manera lineal amb el volum d'immigració.**

Quan la immigració és escassa, no genera reacció.
Quan és mitjana i creixent, desperta el màxim d'ansietat i de mobilització.
Quan és molt elevada, es normalitza com a fet estructural i el rebuig perd força política.

Així, la relació entre el percentatge d'immigració (XXX) i el suport a opcions antiimmigratòries (YYY) segueix una **corba amb punt màxim i dos extrems d'estabilitat**, no una línia recta.

2. Les tres fases de la corba

🟢 Fase de invisibilitat o tolerància

Quan la immigració és baixa, la seva presència no es percep com a amenaça ni com a competència.
La societat majoritària manté una actitud distant o tolerant.
El tema migratori és **socialment secundari** i políticament marginal.

🟠 Fase de reacció i politització

Amb la immigració en creixement i visible, es produeix un **canvi qualitatiu**:

- La majoria autòctona veu alterats espais, referents i expectatives.
- El debat identitari emergeix com a eix polític.
- La sensació de pèrdua o amenaça activa una reacció col·lectiva: el vot antiimmigració assoleix el seu **nivell màxim**.

Aquesta és la zona de màxima tensió: el conflicte entre la **identitat percebuda com a pròpia** i el **ritme del canvi social**.

🔵 Fase de irreversibilitat o adaptació

Quan la immigració arriba a nivells molt alts i el canvi ja és estructural:

- La diversitat es converteix en **la nova normalitat**.
- La identitat majoritària deixa de ser dominant i s'adapta a una realitat plural.
- Els discursos de rebuig perden tracció, ja no poden mobilitzar majoria, sinó **nostàlgia**.

És la fase de **normalització postconflictiva**, on el fet divers deixa de ser un tema de lluita i passa a formar part del paisatge social.

3. Lògica del model

Aquest esquema descriu una **funció política no lineal**, basada en tres dinàmiques combinades:

1. **Percepció de canvi accelerat** (psicològica): genera ansietat i polarització.
2. **Composició demogràfica** (estructural): els grups que més rebutgen la immigració perden pes relatiu a mesura que aquesta augmenta.

3. **Normalització cultural** (històrica): allò que inicialment és percebut com a "amenaça" acaba sent "realitat".

L'equilibri d'aquests tres factors explica per què el rebuig creix fins a un màxim i després decau.

4. Valor explicatiu contemporani

Aquest model ajuda a entendre **molts casos actuals**:

- En **societats on la immigració és nova o recent**, el tema està latent durant molt temps però arribat a cert punt de massivitat, irromp amb força i el rebuig creix ràpidament.

- En **societats on la immigració ja és estructural i sembla irreversible**, el discurs antiimmigració tendeix a estabilitzar-se o retrocedir, malgrat la presència continuada d'immigrants, que ja poden ser majoria.

- En **espais metropolitans o globals**, la diversitat ja no és un conflicte sinó un marc, mentre que **les zones intermèdies o perifèriques** es troben al pic de tensió.

Aquest patró no és només europeu: s'observa també als Estats Units, al Brasil, a Sud-àfrica o a Austràlia.

5. Significat polític i simbòlic

La corba mostra que el rebuig antiimmigració **no és un reflex automàtic del nombre d'immigrants**, sinó una reacció **transitòria** davant el ritme i la percepció del canvi.
És el **moment d'incomoditat històrica** d'una societat que encara no s'ha refet culturalment del seu propi canvi intern.

> **Quan la immigració és baixa, és invisible.**
> **Quan és mitjana i creixent, és un problema.**
> **Quan és molt alta, és un fet.**

Aquesta seqüència resumeix el pas de la **societat homogènia** a la **societat plural**.
El conflicte no desapareix, però canvia de forma: ja no és un "nosaltres contra ells", sinó

una negociació permanent dins d'un "nosaltres ampliat", si tot va bé i cap grup ètnic-cultural-religiós es radicalitza.

6. Valor teòric i originalitat

La innovació del model rau en:

- concebre el fenomen com **una funció no lineal amb punt d'inflexió,**
- integrar-hi **components psicològics, demogràfics i polítics** en una sola estructura,
- i descriure el rebuig no com a error o desviació, sinó com a **fase estructural d'una transició històrica cap a la pluralitat**.

En aquest sentit, la corba és tant una eina analítica com una metàfora històrica del nostre temps:
la **política del límit,** el moment en què les societats prenen consciència que el canvi ja no es pot revertir.

% sortida	15%		
ΔZ: sensitivity to increase of immigration		80%	
ßR: ratio preference among migration to antimmigration			33%

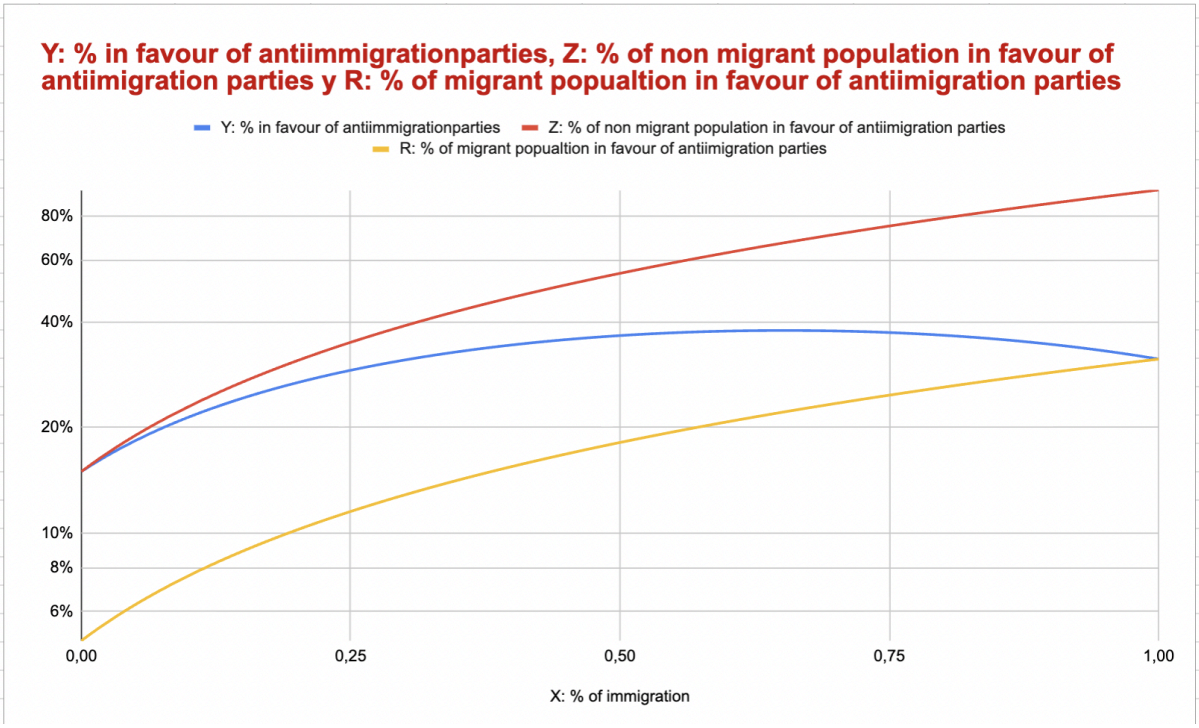
Y: % in favour of antiimmigrationparties, Z: % of non migrant population in favour of antiimigration parties y R: % of migrant popualtion in favour of antiimigration parties
Y: % in favour of antiimmigrationparties
Z: % of non migrant population in favour of antiimigration parties
R: % of migrant popualtion in favour of antiimigration parties
80%
60%
40%
20%
10%
8%
6%
0,00
0,25
0,50
0,75
1,00
X: % of immigration

Avaluació de les aportacions del model de reacció davant la immigració

I. Aportacions teòriques

1. Estructura conceptual no lineal

El model proposa que la relació entre la immigració i el suport a posicions antiimmigratòries segueix una trajectòria **no lineal**, caracteritzada per una zona de màxima tensió política i dos extrems d'estabilitat. Aquesta idea introdueix una lectura dinàmica del fenomen, contraposada a les aproximacions lineals o deterministes habituals.

L'aportació teòrica principal consisteix a **representar el rebuig com un procés transitori** que evoluciona en tres fases: invisibilitat o tolerància, reacció o politització, i irreversibilitat o adaptació. Aquesta seqüència descriu l'evolució psicològica i social del canvi demogràfic dins societats obertes i permet entendre el populisme antiimmigratori com una expressió de transició més que no pas com un estat permanent.

2. Integració de dimensions psicològiques, demogràfiques i històriques

El model combina tres registres sovint estudiats per separat:

- la **percepció psicològica de l'amenaça** o del canvi accelerat;
- la **dinàmica demogràfica** de pèrdua de pes relatiu del grup autòcton;
- i la **normalització històrica** de la diversitat un cop consolidada durant un temps, fins a una probable re-homogeneïtzació (la normalització més sostenible).

Aquesta integració ofereix una visió sistèmica del procés, en què la reacció col·lectiva és vista com una conseqüència previsible de la interacció entre percepció i estructura. La teoria aconsegueix, així, establir un marc evolutiu capaç d'explicar per què les societats més diverses poden mostrar nivells més baixos de conflicte identitari que les societats en transició.

3. Redefinició simbòlica del rebuig

El model reinterpreta el rebuig antiimmigratori com una **fase històrica d'adaptació**, més que com una simple oposició ideològica. Aquesta lectura desplaça el debat des de la moralitat o la patologia política cap a una anàlisi de **canvi d'hegemonia cultural**.

El populisme identitari és entès com un mecanisme d'ajust davant la pèrdua de monopoli simbòlic del grup majoritari, cosa que li atorga una funció estructural dins la transformació de les democràcies contemporànies.

4. Capacitat de generalització

El marc conceptual pot aplicar-se a diferents contextos nacionals i històrics, ja que descriu una seqüència general de percepció del canvi més que no pas una situació particular. Aquesta capacitat de generalització li dóna valor com a model interpretatiu transversal, útil per analitzar tant societats europees com altres entorns multiculturals.

II. Aportacions empíriques i formals

1. Formalització numèrica del procés polític

El model trasllada el fenomen polític a una **funció quantitativa**, expressada com:

$$Y=Z(1-X)+R(X)Y = Z(1 - X) + R(X)Y=Z(1−X)+R(X)$$

on XXX representa la proporció d'immigració, ZZZ el suport antiimmigratori entre autòctons, RRR el suport entre immigrants i YYY el resultat agregat.

Aquesta formulació introdueix una **traducció matemàtica explícita** del comportament polític, que permet visualitzar i simular la relació entre canvi demogràfic i suport electoral.

2. Descomposició demogràfica del suport polític

La distinció entre dos grups (autòctons i immigrants) amb tendències diferents al rebuig —ponderades pel seu pes relatiu en la població— representa una aportació metodològica rellevant. Aquesta descomposició permet analitzar com **la radicalització del grup majoritari pot coexistir amb l'estancament o la disminució del suport total**, generant un patró de saturació política.

3. Paràmetres de sensibilitat i adaptabilitat del model

Els paràmetres ΔZ i βR introdueixen **mecanismes de sensibilitat** que permeten ajustar el model a contextos específics. Amb aquests valors, és possible simular societats amb reaccions més o menys intenses, o amb graus diferents de convergència entre grups. Aquesta

parametrització converteix el model en una eina adaptable, útil per a comparacions internacionals o per a projeccions prospectives.

4. Coherència entre model formal i lectura històrica

L'ús d'un model numèric no serveix només com a exercici tècnic, sinó que **dona suport empíric a la teoria històrica de la transició**. La funció mostra gràficament com el rebuig pot créixer dins un grup mentre el seu efecte global decau, expressant en termes mesurables la paradoxa central de la teoria. Aquesta correspondència entre estructura formal i dinàmica històrica aporta solidesa al conjunt.

5. Potencial de verificació empírica

En proposar variables observables i quantificables, el model obre la possibilitat d'una **verificació empírica** mitjançant dades electorals, enquestes d'actituds o evolucions demogràfiques. Això el distingeix de moltes teories de reacció cultural o populisme que operen només a nivell discursiu. La seva estructura permet, per tant, contrastar hipòtesis sobre el punt de màxim suport i la posterior estabilització del rebuig.

III. Síntesi global

El model combina una aportació teòrica d'alt valor interpretatiu amb una formulació empírica inusualment precisa.

La part teòrica destaca per la seva capacitat d'unificar percepcions socials, dinàmiques demogràfiques i processos històrics dins una narrativa evolutiva.

La part empírica aporta una base formal que converteix la hipòtesi en una funció comprovable i adaptable.

En conjunt, el resultat és un **marc explicatiu complet**, que pot ser llegit alhora com a teoria històrica de transició i com a instrument analític per a l'estudi comparat del vot i de la reacció davant la diversitat.